

Näited keskuste hindamise võimalustest – Soome LYKE

Aili Saluveer Sanna Saari ettekande põhjal

10. oktoober 2024

Erinevate riikide lähenemised kvaliteedile

LOODUS- JA KESKKONNAHARIDUSKESKUSTELE NÕUETE SEADMINE, Cumulus Consult, 2016

- Tšehhi
- **Soome**
  - **FEE Suomi** ja <https://feesuomi.fi/> tegeleb kõigile vanusegruppidele keskkonnahariduse pakkumisega
  - **LYKE võrgustik** keskendub koolidele ja lasteaedadele – sellest räägin lähemalt
- Holland
- Suurbritannia
  - Keskuste toimimine ja programmide sisu on Eesti süsteemiga sarnane
  - Programme pakutakse väga erinevatel teemadel ja nii kooliõpilastele kui ka täiskasvanutele
  - Alates 2009. aastast antakse välja väljaspool klassiruumi toimuva õppe kvaliteedimärki, protsessi juhivad vastav nõukogu
  - Taotlejad peavad enesehindamise meetodil täitma etteantud online vormi, lisaks käiakse kohapeal nõ kontrollkäigul.
  - Paljud keskused on toetatud suurfirmade poolt ja keskkond ning jätkusuutlik areng ei ole riikliku õppekava osa
  - Keskkonnahariduskeskusi koondav võrgustik *UK National Association for Environmental Education*
  - Keskusi koondava võrgustiku juhi sõnul on siiski näha, et koolid eelistavad neid pakkujaid, kel on olemas väljaspool klassi toimuva õppe kvaliteedimärk.
- Uus-Meremaa

Soome LYKE võrgustik

LYKE - Soome Loodus- ja Keskkonnakoolide Ühing, asutatud 2007. aastal

- Eesmärk on edendada loodus- ja keskkonnakoolide tegevusi ning keskkonnaharidust
- **Ühing koordineerib ja arendab riiklikku LYKE võrgustikku.**
- Korraldab võrgustikule koolitusi, viib läbi suhtlust ja aktiivset lobitööd loodus- ja keskkonnahariduse ning keskkonnahariduse edendamiseks.
- Arendab loodus- ja keskkonnahariduse tegevuste kvaliteeti sertifitseerimis- ja auditisüsteemi kaudu.
- Hoiab ja arendab üleriigilisi tegevusmudeleid, mis toetavad keskkonnaharidust lastele ja noortele, näiteks materjalipanga <https://mappa.fi/> ja suure õuesõppeürituse **ULOS-UT-OUT** kaudu.

Soome Loodus- ja Keskkonnakoolide Ühing

- Koordineerib võrgustikku

- Haldab avatud MAPP.fi teenust

- Organiseerib suurt õuesõppe üritust ULOS-UT-OUT

Teadlaste ja koolide vaheline roll!

LYKE võrgustik

Üleriigiline, üle **50** keskuse

- Soome loodus- ja keskkonnakoolide liidu liikmed
- Pakuvad keskkonnahariduse teenuseid koolidele ja lasteaedadele kohalikul tasandil
- **Mitmekesisus:** Loodus- ja keskkonnakoolid, rahvusparkide külastuskeskused, noortekeskused, laagerkoolide keskused, muuseumid, loomaaiad ...
- Suured või väikesed, ajutised või püsivad ruumid

Kvaliteet

- **Soome Loodus- ja Keskkonnakoolide Ühing - LYKE** hoiab ja arendab loodus- ja keskkonnakoolide tegevuste kvaliteedikriteeriume.
- Kõik keskused peavad vastama Tegevuskeskuse kvaliteedikriteeriumidele.
- LYKE Arenduskeskus on kõrgeim sertifitseerimise tase, mis nõuab keskuselt laiaulatuslike keskkonnaharidustegevuste edendamist ja arendamist nende pädevusvaldkonnas. Lisaks põhitasandi kriteeriumidele peab keskus vastama arenduskeskuse kriteeriumidele.
- LYKE keskused pakuvad kõrgekvaliteedilisi loodus- ja keskkonnaharidustegevusi, mida aktiivselt arendatakse kvaliteeditöös kaudu. Tagamaks sertifitseerimiskriteeriumide täitmist, viiakse regulaarselt läbi vastastikuseid auditeid (peer-audit).

3 sertifitseerimise tasandit

1. **Test-liige** arendab end kriteeriumidele vastamiseks
2. **Tegevuskeskus** arendab oma tegevust
3. **Arenduskeskus** (kõrgeim tase) arendab ka oma piirkonna keskkonnaharidustegevust.

Esimesed 9 kriteeriumi on samad, kuid arenduskeskusel on 2-3 lisakriteeriumi.

Audit

- Kui sageli? Igal teisel aastal (sertifikaat kehtib 3 aastat)
- Moodustatakse grupid või paarid
- Hea praktika:
  - Grupp 2–3 keskust
  - Võib olla hea, kui jääda 2-3 voo ru koos sama paariga
  - ... kuid mõnede jaoks on tore näha erinevaid keskusi
  - Paar-keskus võib asuda lähedal
  - Mitte alati auditeerida lähimat keskust, võib õppida sarnastelt (muuseumid, loomaaed...) või erinevatelt keskustelt.

1. samm - enesehindamine

Keskus täidab enesehindamisvormi

- hinnatakse kriteeriumide täitmist
- Kirjeldatakse auditi päeva õppeprogrammi ja eesmärke
- Nimetatakse auditiga seotud erisoovid või arenguvaldkonnad

2. samm – Vastastikune audit (peer-auditing)

Õppesituatsiooni jälgimine

- Rühma õpetajat teavitatakse eelnevalt auditist
- Auditeerijaid tutvustatakse õpetajatele ja õpilastele
- Auditeerijad jälgivad õppesituatsiooni diskreetselt kõrvalt
- Auditi päeval kulgeb looduskoolipäev tavapäraselt nagu tavaliselt

3. Samm - Ühine arutelu

Ühine arutelu hindamise üle koos paarilistega (auditeerijatega)

- Umbes 2 tundi, vajaduse korral võib pidada ka distantsilt
- Audiitorid vastavad sertifitseerimiskriteeriume selgitavatele küsimustele päeva jooksul tehtud tähelepanekute põhjal ja küsides auditeeritud keskuse töötajatelt keskuse tegevuse kohta
- Hindavad kriteeriumide täitmist, arutades ühiselt ja kirjutades üles järeldused
- Kui kõik kriteeriumid ei ole täidetud, arutatakse ühiselt läbi vajalikud arendustegevused, kirjutatakse need üles ja samuti ka keskuse soovid vajaliku toetuse osas -> teavitatakse LYKE võrgustiku kontorit -> võib saada

LYKE

LYKE kontor asub Tampere

Töötajad – 4 inimest: Johanna, Maija, Satu ja Sanna

Rahastus: üldtoetus Haridus- ja kultuuriministeerium + projektid, grantid

Eesmärk: Lapsed ja noored kasvavad üles tugeva loodussuhtega ja jätkusuutliku eluviisiga.

<https://www.luontokoulut.fi/>

<https://www.luontokoulut.fi/?lang=en>

